

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

С.В. Карман С.В. Карман

23.09.2019 2019 р.

(дата)

РОБОЧА ПРОГРАМА

виробничої практики

«Економіка і організація підприємств малого бізнесу»
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання
освітнього ступеню «Бакалавр»

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

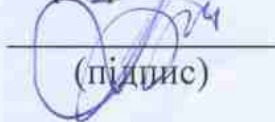
Робоча програма виробничої практики «Економіка і організація підприємств малого бізнесу» для студентів освітнього ступеню «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Мелітополь, ТДАТУ ім. Дмитра Моторного, 2019. – 19 с.

Розробник – к.е.н., доцент Завадських Г.М.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

Завідувач
кафедри

(підпис)

Л.О. Болтянська

(прізвище, ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу Протокол №1 від 25.09. 2019 р.

Голова комісії

(підпис)

А.А. Костякова

(прізвище, ініціали)

Завадських Г.М., 2019 рік

1 ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної практики	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 5	Галузь знань: <u>07"Управління та адміністрування"</u> (шифр і назва)		
Загальна кількість годин – 150 годин	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Курс	Семестр
		4 курс, 2С	8-й;
Тижневих годин: 30 год.	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Практика	150 год.
		Самостійна робота	-
		Індивідуальна робота	-
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ

Навчальним планом підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» передбачено проходження студентами 4 курсу виробничої практики протягом 8 семестру тривалістю 5 тижнів. Виробнича практика є необхідною складовою закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття фахових компетенцій з економіки та організації малого бізнесу, формування у студентів професійних умінь і навичок прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних умовах функціонування малих підприємств (установ, організацій).

Метою відповідно до Переліку компетентностей бакалавра спеціальності 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» формування у студентів практичних умінь та навичок використання наукового інструментарію теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів управління, принципів формування й використання виробничого потенціалу; взаємодії всіх видів ресурсів, організацій та ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємств малого бізнесу в умовах сучасного ринкового господарювання.

Завданнями виробничої практики є:

- закріплення теоретичних знань по створенню та організації підприємств малого бізнесу;
- набуття практичних навичок аналізу рівня забезпеченості підприємств ресурсами та ефективності їх використання;
- вивчення стану економічної роботи на підприємстві;
- визначення ефективної системи оподаткування малого підприємства;
- застосовування основних методів розрахунку ефективності використання ресурсів малого підприємства;
- оцінка ефективності управління доходами і витратами малого підприємства;

- здійснення практичної допомоги стосовно планування та аналізу діяльності малого підприємства.

3.ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен *знати*:

- організаційно-правові форми підприємництва, що діють в Україні;
- види малих підприємств за організаційно-правовими формами;
- види організаційних структур управління малими підприємствами;
- основні принципи організації науково-дослідного процесу в малих підприємствах;
- теоретичні аспекти фінансової діяльності малих підприємств;
- методика розрахунку показників економічної ефективності діяльності малих підприємств;

У результаті проходження навчальної практики студент повинен *вміти*:

- визначати та класифікувати малі підприємства за організаційно-правовими формами;
- розробляти техніко-економічне обґрунтування створення малого підприємства;
- розробляти пакет необхідних документів для державної реєстрації малого підприємства;
- здійснювати державну реєстрацію малого підприємства;
- розробляти пакет документів для внутрішнього користування на підприємстві (штатний розпис, положення про організацію та оплату праці, порядок розподілу прибутку);
- аналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства, робити висновки та пропозиції;
- здійснювати розрахунок економічної ефективності малих підприємств;

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація виробничої практики здійснюється згідно з «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» та цією програмою.

Тривалість виробничої практики з економіки та організації підприємств малого бізнесу відповідно графіку навчального процесу становить 3 тижні.

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Виробнича практика «Економіка і організація підприємств малого бізнесу» проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість навчальної практики «економіка і організація підприємств малого бізнесу» відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» складає 5 тижнів.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою обліку і оподаткування у навчальних аудиторіях під керівництвом викладачів даної кафедри.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

- за місяць до початку практики готує проекти листів керівникам базових підприємств;
- забезпечує одержання студентами програми, щоденників, угод;
- здійснює загальний інструктаж та інструктаж щодо техніки безпеки;
- особисто пересвідчується, що студенти вчасно розпочали проходження практики;
- організовує для студентів консультації, співбесіди та навчальні заняття з провідними фахівцями базових підприємств;
- контролює дотримання студентами трудової та навчальної дисципліни та виконання програми практики;
- аналізує звіти студентів та брати участь у комісії із захисту практики;

- приймає заліки з практики у складі відповідної комісії.
- подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки студентів.
- готує підсумковий звіт за результатами практики.

Студент під час виробничої практики повинен:

- до початку практики одержати від керівника практики інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки і консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;
  - своєчасно прибути на базу практики;
  - дотримуватись календарного плану проходження навчальної практики;
  - виконувати завдання, передбачені програмою практики та планом-графіком проходження практики;
  - вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки і виробничої санітарії;
  - нести відповідальність за виконану роботу та її результати нарівні зі штатними працівниками;
  - своєчасно подати необхідні звітні документи та захистити результати практики.

Обов'язки керівника від бази практики:

Згідно угоди про співпрацю з ТДАТУ, керівник базового підприємства зобов'язаний:

- здійснювати методичне керівництво студентами-практикантами;
- створювати умови для якісного виконання програми практики та сприяти студентам у одержанні матеріалів для звіту і підвищенні кваліфікації;
- контролювати дотримання студентами норм трудової дисципліни та техніки безпеки;

– дати письмову характеристику кожному студенту-практиканту, оцінивши ставлення до роботи, дотримання трудової дисципліни, рівень теоретичної та практичної підготовки;

– завірити звіт студента з практики підписом та печаткою.

Календарний графік навчальної практики наведено нижче в розрахунку на 5-денний робочий тиждень (табл. 1).

Таблиця 1

Календарний графік проходження навчальної практики

№ п/п	Назва завдань і зміст робіт	Тижні проходження практики				
		1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ознайомлення з економіко-організаційними основами малого підприємства: організаційно-правова форма підприємства, час створення, галузь, спеціалізація, статус, структура власності	1				
2.	Характеристика системи управління підприємства (організаційна структура управління)	1				
3.	Характеристика ліцензування діяльності підприємства в поточному періоді (види діяльності, що підлягають ліцензуванню, термін ліцензії, основні ліцензійні вимоги, наявність порушень ліцензійних вимог)	1				
4.	Аналіз платоспроможності підприємства за досліджуваний період, аналіз структури балансу підприємства	1				
5.	Аналіз кредитоспроможності та кредитування підприємства (вартість та термін кредитів)	1				
6.	Аналіз джерел фінансування поточної діяльності, їх вартість та структура (власні кошти, позики, залучені кошти) за досліджуваний період.		1			
7.	Характеристика оподаткування, види податків, їх структура за досліджуваний період		1			
8.	Обсяги нарахованих та сплачених податків за досліджуваний період (податкове навантаження на 1 грн. виручки за досліджуваний період, порушення та штрафи		1			

	по нарахуванню та сплаті податків за досліджуваний період)					
9.	Ознайомлення із побудовою та змістом податкової звітності, заповнення форми	1				
10	Ознайомлення із побудовою та змістом статистичної звітності малого підприємства	1				
11	Характеристика первинних документів, реєстрів аналітичного та синтетичного обліку			1		
12	Аналіз персоналу підприємства та мотивації (середня чисельність персоналу та середній стаж роботи)			1		
13	Середній вік, освіта фах, відповідність фахових знань фактичним посадовим обов'язкам на поточний момент, середній рівень заробітної плати			1		
14	Питома вага не грошової частки в заробітній платі за досліджуваний період, тривалість та частота неоплачуваних відпусток за досліджуваний період, заборгованість по заробітній платні за досліджуваний період			1		
15	Аналіз складу і структури капіталу малого підприємства (особливості та принципи формування капіталу малого підприємства)			1		
16	Напрями оптимізації структури капіталу малого підприємства, стратегія управління капіталом малого підприємства				1	
17	Аналіз інноваційної діяльності малого підприємства (джерела засобів фінансування малих підприємств, критерії оцінки ефективності інвестицій у практиці інвестиційного проектування на малих підприємствах)				1	
18	Застосування фінансових коефіцієнтів для оцінки інвестиційної привабливості, фінансово-інвестиційний аналіз				1	
19	Аналіз доходів малого підприємства (класифікація та джерела утворення доходів)				1	
20	Розрахунок показників, що характеризують доходи малого підприємства (дохід, чистий дохід, валовий дохід)				1	
21	Аналіз витрат малого підприємства (джерела і класифікація витрат)					1
22	Аналіз структури витрат (елементи витрат) та показників, що їх характеризують					1
23	Оцінка прибутковості та ділової активності. Аналіз					1

	ліквідності та фінансової стійкості малого підприємства					
24	Аналіз фінансового стану малого підприємства. Методика аналізу фінансової стійкості малого підприємства. Визначення ліквідності балансу. Розрахунок та аналіз основних показників ліквідності.					1
25	Захист результатів виконання завдань практики					1
Всього днів		5	5	5	5	5

5. ПРОГРАМА (ЗМІСТ) ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття і види господарювання в Україні. Комерційна і некомерційна господарська діяльність. Суб'єкти господарювання. Суб'єкти малого підприємництва. Поняття “мале підприємство”. Критерії віднесення підприємств до малих. Принципи функціонування малих підприємств, функції та цілі їхньої діяльності. Переваги і недоліки малих підприємств. Організаційно-правові форми малих підприємств. Порядок створення та державна реєстрація малих підприємств. Основні сфери діяльності малих підприємств. Пріоритетні напрями та тенденції розвитку малих підприємств в Україні.

Тема 2. Місце малого бізнесу в економіці країни

Соціально-економічна роль сектору малого підприємництва в економіці країни: концептуальні засади та існуючий стан. Завдання і принципи господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Фактори формування і розвитку сектору малого підприємництва. Місце малого бізнесу в економіці (галузево-секторальний аспект).

Тема 3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності

Необхідність, напрями, засоби та ефективність державної підтримки і регулювання підприємницької діяльності. Вітчизняна інституційна база підтримки і регулювання підприємницької діяльності: функції та завдання. Самоорганізація малих підприємств як ефективна форма регулювання

підприємницької діяльності підприємницької діяльності: функції та завдання. Особливості та переваги зарубіжного досвіду державної підтримки і регулювання сектору малого підприємництва.

Тема 4. Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства

Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства. Фінансово-кредитна підтримка розвитку малих підприємств у зарубіжних країнах. Основні форми державної фінансової підтримки малих підприємств в Україні. Особливості та принципи кредитування малих підприємств. Іпотека, лізинг, факторинг як субститути позикового фінансування

Тема 5. Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу

Засади податкової політики у секторі малого підприємництва. Напрями впливу і завдання суб'єктів податкової політики у контексті активізації сектору малого підприємництва. Ефективність системи оподаткування господарської діяльності малих підприємств. Напрями вдосконалення податкової політики з урахуванням позитивного закордонного досвіду.

Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства

Система інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування малого підприємства. Звітність як система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку. Основні види звітності малих підприємств. Зміст та структура фінансової звітності малого підприємства. Методи і види обробки інформації фінансових звітів у господарській практиці малих підприємств.

Тема 7. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві

Сутність, значення та мета організації праці на малому підприємстві. Особливості праці та регулювання трудових відносин на малому підприємстві. Організація оплати праці на малому підприємстві. Зміст та призначення тарифної системи оплати праці. Соціально-економічна сутність і організація

преміювання працівників малих підприємств. Соціальне обслуговування працівників малих підприємств.

Тема 8. Капітал малого підприємства

Економічна сутність, склад і класифікація капіталу малого підприємства. Особливості та принципи формування капіталу малого підприємства. Поняття структури капіталу та її оптимізації. Вартість капіталу малого підприємства та основні сфери його використання. Стратегія управління капіталом малого підприємства

Тема 9. Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства

Суть та значення інвестицій у малому бізнесі. Інвестиційна діяльність малого підприємства. Фінансові ресурси як важливий фактор інвестиційної діяльності підприємства. Джерела засобів фінансування малих підприємств. Інвестиційна привабливість як складова аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Критерії оцінки ефективності інвестицій у практиці інвестиційного проектування на малих підприємствах. Інновації в малому бізнесі та їх класифікація. Інноваційна діяльність малого підприємства. Політика стимулювання інноваційної діяльності за групами суб'єктів малого підприємництва. Зарубіжний досвід застосування інноваційних систем у малому бізнесі.

Тема 10. Доходи і витрати малого підприємства

Економічний зміст, класифікація та джерела утворення доходів малого підприємства. Економічна природа та напрями витрат малого підприємства. Показники, що характеризують обсяг, склад і рівень доходів та витрат малого підприємства. Стратегія управління доходами та витратами малого підприємства

Тема 11. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства

Прибуток малого підприємства, його економічний зміст, формування і використання. Оцінка прибутковості та ділової активності. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості. Фінансове планування діяльності малого підприємства.

Тема 12. Оцінка фінансового стану малого підприємства

Завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану малого підприємства. Зміст аналізу фінансового стану малого підприємства. Методика аналізу фінансової стійкості малого підприємства. Поняття ліквідності малого підприємства. Визначення ліквідності балансу. Розрахунок та аналіз основних показників ліквідності. Поняття та ознаки платоспроможності малого підприємства. Показники оцінки платоспроможності та методика їх аналізу.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення виробничої практики з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при виконанні програми використовуються такі методи навчання, як: проведення досліджень, аналізу, складання графічних схем, таблиць, програм, самостійна робота з рекомендованою літературою та джерелами Інтернет тощо.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Порядок отримання заліку

Студенти звітують про виконання програми: в перші 2-3 дні навчальних занять після виробничої практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування керівнику практики від навчального закладу. До письмового звіту додаються інші документи визначені навчальним закладом, кафедрою: щоденник, який є обов'язковою складовою звітної документації з виробничої практики.

По закінченні виробничої практики, комісія приймає залік у студентів в останні дні її проходження на базі практики (як виняток), або у вищому навчальному закладі протягом перших двох тижнів навчальних занять після виробничої практики.

Підведення підсумків практики оцінюється диференційованою оцінкою.

Вимоги до звіту, щоденнику про практику.

Основу змісту звіту, щоденнику повинні складати особисті спостереження, критичний аналіз, співставлення, оцінювання технічних засобів, процесів організації праці, а також особисті раціоналізаторські пропозиції, зауваження, висновки.

Звіт по практиці повинний мати наступну структуру:

1. Титульний аркуш
2. Зміст
3. Вступ
4. Основна частина
5. Висновки та пропозиції
6. Список літератури

Додаткова звітна документація (наприклад - щоденник тощо)

Висновок керівника практики від кафедри

У звіту має бути стисло та конкретно описано роботи, особисто виконані студентом під час практики. Не допускається дослівне переписування матеріалів бази практики (історії бази, технічних описів тощо), а також цитування літературних джерел.

Звіт має бути оформлений як на аркушах стандартного формату А4 рукописно або друковане, так і частково у електронному вигляді (на електронних машинних носіях) з наскрізною нумерацією, з обов'язковим врахуванням стандартів (ЕСКД, ЕСПД тощо) і переплетений.

Щоденник з виробничої практики повинний мати наступну структуру:

1. Титульний аркуш;
2. Відомості про базу практики (господарство, підприємство, організацію, установу);
3. Виробнича робота;
4. Індивідуальне завдання студента;
5. Наукова робота студента та раціоналізаторство;
6. Побаження студента за підсумками практики;
7. Відгук про проходження практики студентом.

Усі розділи заповнюються безпосередньо студентом за винятком відгуку. Щоденник повинен мати підписі студента, керівника практики від бази практики, керівника бази практики, керівника практики від навчального закладу. Підпис керівника бази практики завіряється печаткою.

Щоденник може бути оформлений як на аркушах стандартного формату А4, так і на аркушах формату А5 книжкою.

Перелік питань, що виносяться на залік.

До переліку входять питання, що охоплюють зміст робочої програми практики (питання з характеристик бази практики, організації робіт з охорони праці, теоретичних знань пов'язаних з виконанням практичних робіт, спостереження, досліджень, аналізу, складанню, зауважень та пропозицій по удосконаленню практики) та виносяться на підсумковий модульний контроль (залік).

8. МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Після завершення строків практики студенти докладають про виконання програми практики. Форма звітності - надання складеного звіту, оцінений та підписаний керівником практики від кафедри. Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку комісії, яка призначається завідувачем кафедри. Результати складання заліку з практики заносяться в список-відомість виробничої практики, проставляються в заліковій книжці. Керівник практики інформує кафедру щодо фактичних термінів початку й закінчення практики студентами, про їх дисципліну, стан охорони праці на базі практики та з інших питань організації чи проведення практики. Загальне оцінювання роботи студентів здійснюється шкалою ECTS (табл.3).

Таблиця 3

Структура диференційованого заліку з виробничої практики

Модуль	Види робіт	Форма звітності	Кількість балів
1	<p>Інструктажу з порядку проходження практики та з охорони праці і безпеки життєдіяльності. Отримання звітної та методичної документації .</p> <p>Прибуття на базу практики, зустріч із керівництвом, ознайомлення із історією, структурою, роботою, організацією питань охорони праці.</p> <p>Підготовка та оформлення звіту із проходження практики.</p> <p>Робота із літературою, пошук матеріалів до звіту та індивідуальному завданню.</p>	<p>Журнал Інструктажу з питань охорони праці.</p> <p>Журнал обліку видачі завдання на практику.</p> <p>Звіт Щоденник з практики</p>	0...10
2	Виконання робіт під час практики	<p>Відгук Керівника практики від бази практики</p>	0...30
	<p>Підведення підсумків проходження практики.</p> <p>Підготовка та пошук матеріалів для</p>	<p>Щоденник з практики(для виробничої)</p>	

	формування звіту проходження практики.		
3	Оформлення щоденнику, звіту та індивідуального завдання.	Звіт із проходження практики	0...10
	Надання звітної документації на рецензування керівнику практики від навчального закладу.		
4	Захист звіту з практики	Звіт із проходження практики	0...50
		Залікова відомість	
Всього балів			100

Таблиця 4

Шкала оцінювання знань студентів

Визначення показника за державною шкалою	Визначення показника за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	ECTS оцінка
Відмінно	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
Добре	Дуже добре – вище середнього рівня із кількома помилками	82-89	B
	Добре – взагалі вірна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
Задовільно	Задовільно – зі значною кількістю недоліків	67-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-66	E

Незадовільно	Незадовільно – з можливістю повторного складання	35-59	FX
	Незадовільно – з обов’язковим повторним курсом	0-34	F

Порядок підведення підсумків практики

Для виробничої практики формою підсумкового контролю є *диференційний залік*, тому підсумкова оцінка визначається за сумою балів за поточну успішність та балів за інші заплановані види робіт.

Оцінка за практику вноситься в список - відомість виробничої практики і в залікову книжку студента.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відряджується з навчального закладу.

Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то кафедрою (з погодженням деканату) надається можливість студенту пройти практику повторно протягом навчального року.

За підсумком практики викладач – керівник практики складає звіт. Звіт по практиці повинний мати наступну структуру:

- Титульний аркуш;
- Вступ (де вказується відповідно яких документів проводилась практика);
- Основна частина (де стисло вказується яким чином і з ким проводилась практика, місця проведення практики, контроль проходження практики, дані результатів практики зведених у таблицю, їх аналіз);
- Висновки та пропозиції;
- Додаток до звіту (список - відомість навчальної або виробничої практики);
- Звіт підписується викладачем – керівником практики від кафедри.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, підсумкових конференціях студентів з практики, а загальні підсумки - на засіданнях ректорату, деканатів, вчених радах навчального закладу, факультетах.

9.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з проведення виробничої практики.
2. Методичні вказівки до проведення виробничої практики.
3. Робочий зошит з виробничої практики.
4. Посібники, підручники відповідно професійних компетенцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болтянська, Л. О. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник : рекомендовано МОН України / Л. О. Болтянська, Л. О. Андрєєва, О. І. Лисак. - Херсон : Олді-плюс, 2015. - 668 с.
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. - К.: "Знання", 2008.- 302 с.
3. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Ілляш О.І., Міценко Н. Г. – К.:Знання, 2013.- 446с.
4. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання [Текст] : навч. посібник / за ред. Л. І. Воротіної. - К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2001. - 307 с.
5. Грицаєнко Г. Інвестиційна привабливість України [Електронний ресурс] / Г. Грицаєнко, М. Грицаєнко // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – Pp. 80-93 – Mode of access : <https://are-journal.com>
6. Завадських Г.М. Дослідження сучасного стану інвестиційної сфери аграрних підприємств / Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. та ін. // Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: Монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 272 с. – С. 155-208. (особистий внесок 2,2 ум. друк. арк.)
7. Менеджмент малого бізнеса: учебник для вузов / под ред. М.М. Максимцова , В.Я. Горфинкеля . – М. : Вузовский учебник , 2007 . – 269с.
8. Фастовець А.А., Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. / А.А. Фастовець, І.В. Фисун. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 302 с.
9. Яворська, Т. І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика [Текст] : монографія / Т. І. Яворська. - К. : ННЦ ІАЕ, 2012. - 386 с.

Допоміжна:

10. Амбранс Ронда. Библия малого бизнеса / Ронда Амбранс. – М.: АСТ, 2011.- 352 с.
11. Балашевич М.И. Экономика и организация малого бизнеса: учеб. пособие / М. И. Балашевич, Т. П. Быкова. – Минск: БГЭУ, 2012. – 335 с.
12. Джейми С. Уолтерс. Качественная эволюция малого бизнеса: 4 ключа к успеху без необходимости расширения компании / Дж. С. Уолтерс. - К.: Баланс Бизнес Букс, 2004.-296с.
13. Іванілов О.С. Економіка підприємства. Підручник. / О.С. Іванілов.- 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.

- 14.Кісельов, А. П. Основи бізнесу [Текст] : підручник / А. П. Кісельов. - К. : Вища школа, 1998. - 191 с.
- 15.Майкл Э. Гербер. Малый бизнес: от иллюзий к успеху. Возвращение к мифу предпринимательства / М.Э. Гербер -М.: Олимп-Бизнес, 2012.- 240с.
- 16.Пиріг О., Черняк Д. Підприємництво в Україні: від витоків до сьогодення / О. Пиріг, Д. Черняк. – К.: УкрДрук, 2011.- 194 с.
- 17.Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємств [Текст] : нач. посібник / Г. В. Савицька. - 2-ге вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2005. - 664 с.
- 18.Сизоненко, В. О. Сучасне підприємництво [Текст] : довідник / В. О. Сизоненко. - К. : Знання-Прес, 2003. - 379 с.

Інформаційні ресурси:

- 19.Навчально-інформаційний портал ТДАТУ ім. Дмитра Моторного
<http://nip.tsatu.edu.ua>
- 20.Наукова бібліотека ТДАТУ ім. Дмитра Моторного
<http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
- 21.Методичний кабінет кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
- 22.Internet.